

Prečo zakladáme Iniciatívu za občianske vzdelávanie?

V 25. roku samostatnosti nemôžeme považovať za samozrejmé zásady demokracie, ľudských práv a právneho štátu, z ktorých vychádza naša ústava. Mali by sme viac adresovať hodnotové konflikty a deti a mladých ľudí pripravovať na neustále sa meniaci svet a spoločnosť. Diskusia o úlohe vzdelávania sa v tejto súvislosti, žiaľ, redukuje, napríklad na počet hodín niektorých predmetov či potrebu „dovzdelat“ deti a mladých ľudí, napr. o minulosti. Spájame sa, aby sme uskutočnili konkrétne kroky k lepšej príprave detí a mladých ľudí na občiansky život, prispeli k verejnej diskusii aj strategickému prístupu k nemu, podobne ako v iných krajinách s nedemokratickou historickou skúsenosťou.

Čo je občianske vzdelávanie?

Občianskym vzdelávaním rozumieme široké spektrum aktivít, ktoré rozvíjajú zručnosti a postoje potrebné pre demokratickú účasť na živote spoločnosti. Medzi jej formy patria aj občianske iniciatívy vrátane iniciatív mladých ľudí v miestnej komunite, hlasovanie a kandidovanie vo voľbách, zapájanie sa do verejnej diskusie prostredníctvom zhromaždení, prehlásení a sociálnych sietí, činnosť záujmových skupín, úradov a politických strán.

Občianske vzdelávanie podporuje najmä:

- kritické myslenie a schopnosť pracovať s informáciami rôznej kvality,
- schopnosť viesť dialóg o kontroverzných témach, nájsť pochopenie pre hodnoty a rozmanitosť spoločnosti, spolupracovať a riešiť spory,
- informovanú a aktívnu účasť detí a mladých ľudí na živote a chode svojej školy, miestnej komunity a vo verejnom dani,
- znalosť politického kontextu, národných, európskych a globálnych súvislostí, porozumenie vzťahu medzi občianskymi právami a povinnosťami,
- vysporiadanie sa s kontroverznými epizódami vlastných dejín.

Občianske vzdelávanie môže prebiehať v školskom prostredí aj mimo neho. Realizovať ho môžu učitelia, učiteľky a ďalší dospelí ako súčasť svojej profesie aj mladí ľudia bez formálneho pedagogického vzdelania. Pre štát by mala byť rozhodujúca kvalita občianskeho vzdelávania, a nie právna forma alebo metodika jeho poskytovateľa. Podporujeme pluralitu poskytovateľov a neočakávame, že tie isté metódy budú fungovať rovnako v rôznych podmienkach.

Akými princípmi by sa malo riadiť občianske vzdelávanie?

Podľa nemeckého vzoru¹ považujeme za správne pomenovať tri podmienky, ktorými by sa mali riadiť všetci, ktorí chcú občianske vzdelávanie realizovať alebo podporovať:

- **Zákaz indoktrinácie.** Učiacich sa vedieme k tvorbe vlastného názoru na základe overených faktov.
- **Priznanie kontroverzie.** Podávame kontext sporne vnímaných tém a rôzne perspektívy na ne.
- **Mladý človek v strede pozornosti.** Podporujeme deti a mladých ľudí, vrátane tých, ktorí majú menej príležitostí, v pomenovaní a presadzovaní svojich práv a záujmov.

¹ http://www.bpb.de/die_bpb/88G2RH,0,Beutelsbacher_Konsens.html